
Nunatsinni Nakorsaaneqarfik

Naartuersittut pillugit Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup ukiumoortumik nalunaarusiaa

2024

Saqqummiunneqartoq 14 – november – 2025

Imarisai

Aallaqqaasiut	2
2024-imi naartuersittut ataatsimut isigalugit.....	3
Naartuersittut Peqqinnissaqarfiup qitiusumik immikkoortuinut naartunerullu sivilissusaanut agguataarneqarnerat.....	3
Ukiui.....	3
Suliaritinnikkut imal. nakorsaatitornikkut naartuersittut agguataarneqarnerat	4
Sap. ak aqqaneq aappassaata kingorna naartuersittut.....	6
2024-imi kingusissukkut naartuersittut.....	6
Ukiut kingullit qulit naartuersittartut	7
Eqikkaaneq	8

Aallaqqaasiut

Naartuersinneq tassaavoq Kalaallit Nunaanni naartuersittarneq pillugu inatsimmi nr. 232, 12. juni 1975 - imeersumi maleruagassat naapertorlugit, nammineq piumassutsimik naartunermik kipisitsineq. Nakorsaatit marluk atorlugit naartorisaq katanneqarsinnaavoq, imal. suliaritinnikkut illiaq milluammik imaarneqarsinnaavoq kiliorneqarlunilu, sinitsitsinikkut tamanna nalinginnaasumik ingerlanneqartarpoq.

Naartunerup sap. ak. aqqaneq aappassaa ilanngullugu naartuersittoqarsinnaavoq. Naartunerup sap. ak. 13- issaanniit, naartuersittarneq pillugu isumalioqatigiinnit akuersissut tunngavigalugu nalinginnaasumik-nakorsaatitornikkut aatsaat naartuersittoqarsinnaavoq.

Nalunaarusiaq, naartuersittut kingusissukkullu naartuersinneq pillugu isumalioqatigiit aalajangigaat pillugit Nunatsinni Nakorsaaneqarfimmut nalunaarusianik tunngaveqarpoq. Paasissutissanut ilanngunneqarput qarasaasiakkut allattugaatinut nalunaarsuiffimmut nalunaarsukkat. Naatsorsuinermi Excel atorneqarpoq. Nalunaarusiami naartuersittut kisimik pineqarput.

2024-imi naartuersittunut tunngatillugu pisariitsumik ataatsimut isiginnilersitsinissaq nalunaarusiami siunertaavoq.

2024-imi naartuersittut ataatsimut isigalugit

Kapitalimi matumani 2024-imi naartuersittunut tunngasut ataatsimut saqqummiunneqarput. Paasissutissat pineqartut tassaapput naartuersittut amerlassusaat, Peqqinnissaqarfiup qitiusumik immikkoortuinut ukioqatigiiaanullu agguataarneqarnerat, naartueeriaatsit kiisalu kingusissukkut (sap. ak. aqqaneq aappaata kingorna) naartuersittut amerlassusaat.

Naartuersittut Peqqinnissaqarfiup qitiusumik immikkoortuinut naartunerullu sivisussusaanut agguataarneqarnerat

2024-imi nunatsinni naartuersittut katillugit 926-it nalunaarsorneqarput. Peqqinnissaqarfiup immikkoortuini tamani naartuersittoqarpoq, Qitiusumillu immikkoortut akornanni naartuersittut amerlassusat assigiingillat. Qitiusumik immikkoortut tamarmik immikkut, ukiup ingerlanerani naartuersittutut nalunaarsukkaminik tunniussaqaqarput.

Siusissukkut naartuersittoqartarpoq, naartunerillu sivisussusaat (sap. ak.) Peqqinnissaqarfiup qitiusumik immikkoortui akimorlugit imminnut qanipput.

Tabeli 1: 2024-imi naartuersittut Peqqinnissaqarfiup qitiusumik immikkoortuinut naartunerullu sivisussusaanut agguaqatigiisillugit agguataarneqarnerat.

Peqqinnissaqarfiup qitiusumik imm.	Naartuersittut amerlassusaat	Naartunerup agguaqatigiisillugu sivisussusaa (sap.ak.)
Avannaa	179	9
Disko	99	9
Qeqqa	155	8
Kujataa	84	8
Sermersooq	409	9
Kalaallit Nunaat	926	8,6

Ukiui

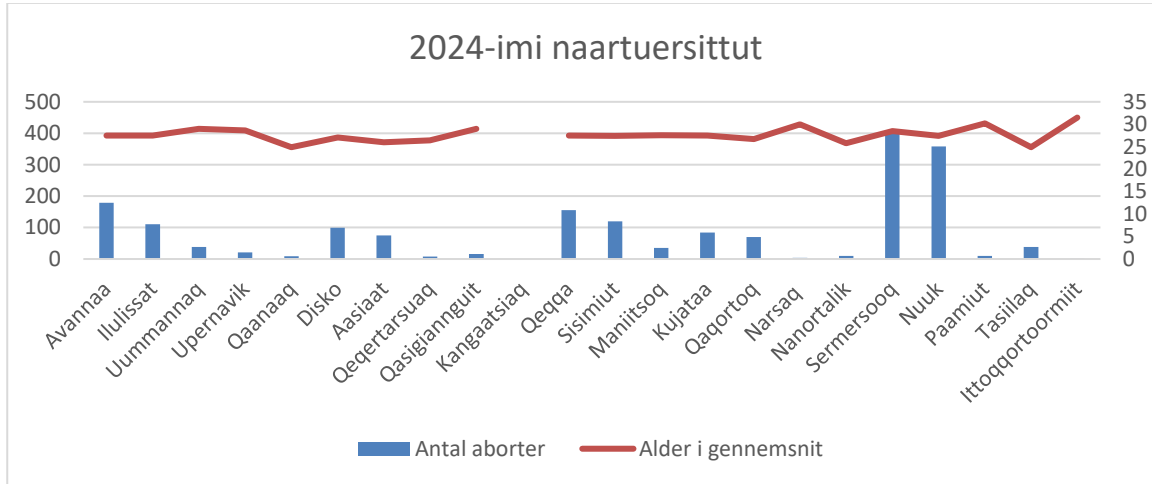
2024-imi nuna tamakkerlugu naartuersittut agguaqatigiisillugit 27-inik ukioqarput. Ukiukinnerpaaq 13-inik ukioqqortunerpaarluk 46-inik ukioqarlutik.

Illoqarfiit akornanni agguaqatigiisillugit ukiui, takussutissiami 1-imi takutinneqarput. Ittoqqortoormiini Tasiilamilu naartuersittut ukioqqortunerpaallutik agguaqatigiisillugit 38-inik ukioqarput, Qaamaani ukiukinnerpaallutik agguaqatigiisillugit 25,6-inik ukioqarput.

Takussutissiaq 1 2024-imi naartuersittut amerlassusaat (napasoaq) ukiulu (titarneq) illoqarfinnut agguataarneqarnerat.

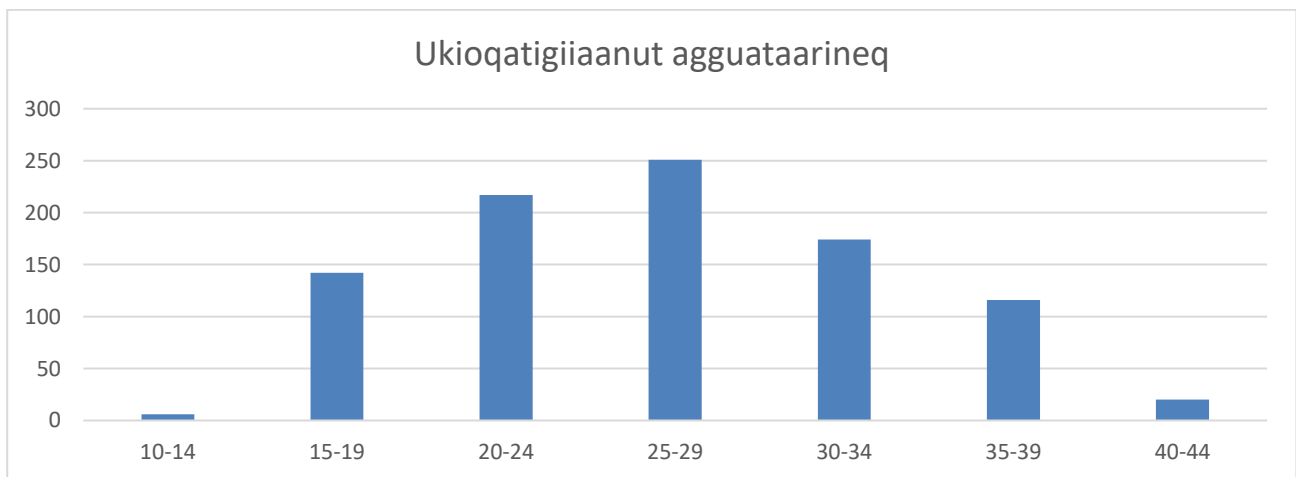
Antal aborter = Naartuersittut amerlassusaat

Alder i gennemsnit = Ukiui agguaatigiissillugit

Naartuersittut ukioqatigiiaanut agguataarsimanerat, takussutissiami 2-mi takutinneqarpoq. Naartuersittut amerlanerpaat 20-30-illu akornanni 30-illu sinnilaarlugit ukioqarput. Ukioqatigiiaani ukiukinnerit ukioqqortunerillu akornanni naartuersittut ikinnerupput, inuusuttuaqqallu akornanni ikittuinnaat nalunaarneqarlutik. Taamaalilluni naartuersittut amerlanersaat 20-it 29-illu akornanni ukioqarnerat takussutissiami takutinneqarpoq.

Takussutissiaq 2: 2024-imi naartuersittut ukioqatigiiaanut agguataarneqarnerat.

Suliaritinnikkut imal. nakorsaaitornikkut naartuersittut agguataarneqarnerat

2024-imi Peqqinnissaqarfimmi qitiusumik immikkoortuni assigiinngitsuni naartuersinnerit suliaritinnernut nakorsaaitornikkullu naartuersittunut qanoq agguataarsimanerat, tabelimi 2-mi takutinneqarpoq.

Naartuersinnerit amerlanersaanni nakorsaaitit atornerqarput, suliaritillutillu naartuersittut- naartuersittut

ataatsimut katinnerini- ikinnerullutik. Peqqinnissaqarfiup qitiusumik immikkoortuisa akornanni agguataarsimanagerat assigiinngiiaarpoq, nakorsaatilli atorlugit naartuineq nuna tamakkerlugu atuganerpaavoq.

Tabeli 2: 2024-imi suliaritillutik nakorsaatitorlutillu naartuersittut Peqqinnissaqarfiup qitiusumik immikkoortuinut agguataarneqarnerat

Peqqinnissaqarfiup qitiusumik imm.	Suliaritittut		Nakorsaatitortut	
	Amerlassusaat <i>Procentinngorlugit</i>		Amerlassusaat <i>Procentinngorlugit</i>	
Avannaa	42	23,5	137	76,6
Disko	18	18,2	81	81,8
Qeqqa	58	37,4	97	62,6
Kujataa	3	3,6	81	96,4
Sermersooq	96	23,5	313	76,5
Katillugit	217		709	

Sap. ak aqqaneq aappassaata kingorna naartuersittut

Arnap naartunermi sap. ak. aqqaneq aappassaa qaangiutereersoq naartuersinnissi (kingusissukkut naartuersinneq) kissaatigippagu, tamanna naartuersittarneq pillugu isumalioqatigiinni aalajangiinermik piomasaaqatitaqarpoq. Makku tunngavigalugit kingusissukkut naartuersinnissamut akuersisoqarsinnaavoq:

1. Naartusup peqqissusaanut tunngasut
Naartuneq, ernineq imal. meeqqamik isumassuineq makku pissutaallutik naartusup peqqissusaanik ajorneruleritsinermik nassataqarsinnaappat akuersisoqarsinnaavoq:
 - timikkut tarnikkulluunniit nappaateqarneq imal. nappaateqalersinaanerup aarlerinaateqarnera
 - sanngiillisimaneq imal. sanngiillisinnaanerup aarlerinaateqarnera
 - naartusup inuunerani pissutsit allat
2. Pinerlineqarnerup imal. atornerlunneqarnerup kingunerisaanik naartulerneq
Tamatamani pineqartut tassapput ilaqqatut qanilluinnakkamik atoqateqarsimanermi naartulerneq, pinngitsaalisalluni atoqatigineqarsimaneq, eqqarsartaatsikkut kinguarsimasumik imal. pisariaqartitsisumik atornerluineq, meeqqamik atoqatigineqarsinnaanermut ukiui inuuttunik atoqateqarneq imal. 18-it inorlugit ukiulimmik nukittunerusutut inissisimanermik atornerluinikkut atoqateqarneq.
3. Meeqqap navianaatilimmik nappaateqarnera
Meeraq nappaatit kingornuttakkat, ajoqusersimaneq imal. naartuutilluni nappaateqarneq pissutigalugit navianaatilimmik timikkut imal. tarnikkut nappateqarluni inunngornissaa aarlerinaateqarpat, akuersisoqarsinnaavoq.
4. Naartusup meeqqamik isumassuisinnaanginnera
Naartusooq timikkut imal. tarnikkut nappaateqarnini imal. silassorissutsikkut amigaateqarnini pissutigalugu meeqqamik isumassuisinnaassanngippat.
5. Inuusuppallaarneq imal. inerisimannginneq
Naartusooq ukiuni imal. inerisimannginini pissutigalugit illersorneqarsinnaasumik meeqqarisinnaassanngippat/meeqqamik isumassuisinnaassanngippat.
6. Naartusumut annertuumik ilungersunartuuneq
Naartuneq, ernineq imal. meeqqamik isumassuineq ilungersunarnermik annertuumik naartuersinnikkut taamaallaat ikiorserneqarsinnaasumik, nassataqassappat.

Naartuersittarneq pillugu isumalioqatigiit naliliinerminni naartusup ukiui, suliffeqarnera, inuttut atugai ilaqtariit ineqarnerannut-, aningaasaqarnerannut peqqissusaannullu tunngasut eqqarsaatigisarpaat.

2024-imi kingusissukkut naartuersittut

2024-imi arnat 35-it naartunermi sap. ak. aqqaneq appassaat qaangiutereersoq naartuersinnissamut akuerineqarnissamik qinnuteqarput, qinnuteqartullu taakku tamarmik akuerineqarput. Qinnuteqartut inuusunnerusunik utoqqaanerusunillu ilaqarput. Arnat arfineq pingasut 18-it inorlugit ukioqarput, 27-illu 18-ileereersimallutik. Qinnuteqartut inuusunnersaat 13-inik ukioqarpoq, ukioqqortunersaallu 44-inik ukioqarluni.

Akuersinernut tunngaviupput inatsimmi piumasaqaatit. Taakku ilaatigut tassaapput naartusup peqqissusaanut tunngasut (piumasaqaat 1), pillarneqaataasussat nassatarisaannik naartulerneq (piumasaqaat 2), naartup navianaatilimmik nappaateqarnera (piumasaqaat 3), isumassuisinnaannginneq (piumasaqaat 4), inuusunneq imal. inerisimannginneq (piumasaqaat 5) kiisalu naartusumut navianaatilimmik ilungersunartuunera (piumasaqaat 6). Akuersinerit ilaat piumasaqaammik ataasiinnarmik tunngaveqarput, allalli piumasaqaatinik marlunnik (akuleriinnik) tunngaveqarlutik.

Akuersinerit, piumasaqaatinut assigiinngitsunut, naartunerup sivisussusaanut (sap. ak.), naartuersinnermi naartunerup sivisussusaanut (sap.ak.) agguaqatigiissillugit agguataarneqarnerat, tabelimi 2-mi takutinneqarpoq. Agguaqatigiissillugu sivisunerpaamik naartuneq (sap. ak.), qinnuteqartuni naartup navianaatilimmik nappaateqarnera tunngavigalugu akuerineqartuni, nalunaarneqarpoq (piumasaqaat 3). Agguaqatigiissillugu sivikinnerpaamik naartuneq (sap.ak.), naartusumut inuttut atukkatigut ilungersunarnera naapertuuttumik piumasaqaataasutut akuerineqartuni, takuneqarsinnaavoq (piumasaqaat 6).

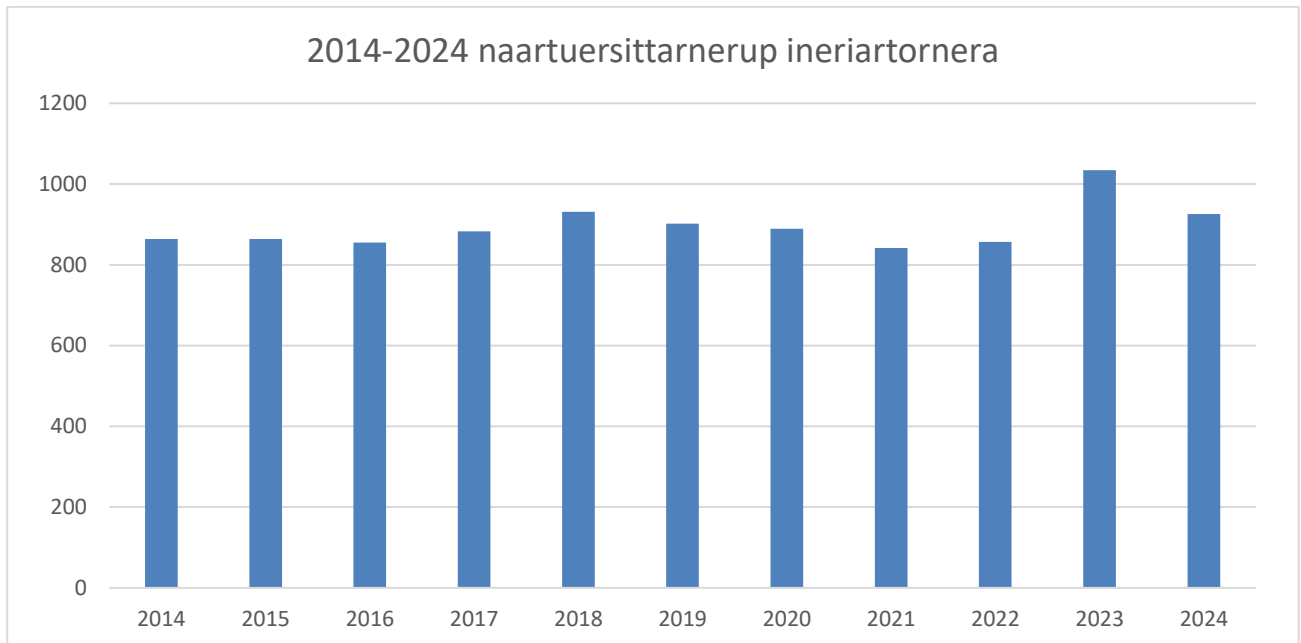
Tabeli 2: Akuersinermut tunngaviusut, naartunerullu sivisussusaa (sap. ak.) agguaqatigiissillugit

Akuersinermut tunngaviusiq	Agguataarneqarnerat (%)	Naartunerup sivisussusaa (sap. ak.) agguaqatigiissillugu
1	0	-
2	2,8	16
3	8,6	20
4	0	-
4 og 5	2,8	14
4 og 6	2,8	18
5	20	16
5 og 6	14,3	17
6	48,6	14

Ukiut kingulliit qulit naartuersittut

2014-imiit 2024-imut nunatsinni naartuersittut amerlassusaa, takussutissiami 3-mi takutinneqarput. Piffissap tamatuma ingerlanerani kisitsisit imminnut qaninnerat, takussutissiamilu ukiumiit ukiumut annikitsumik allanngortoqarnera takutinneqarpoq. Kigaatsumik imminnullu qanittumik allanngoriartortoqarpoq, tamannalu ukiut kingulliit qulit ingerlanerani ineriartornerup allanngujaanneranik takutitsivoq.

Takussutissiaq 3: 2014-imiit 2024-imut nunatsinni naartuersittut amerlassusaat

Eqikkaaneq

2024-imi nunatsinni Peqqinnissaqarfiup qitiusumik immikkoortuinut tamanut agguataarsimasut 926-it naartuersissimasutut nalunaarsorneqarput. Siusissukkut naartuersittoqartarpoq, naartunerullu sivisussusaa (sap. ak.) agguaqatigiissillugu, Peqqinnissaqarfiup qitiusumik immikkoortui akimorlugit assigiingajalluni. Naartuersittut amerlanersaat 20-it 30-illu akornanni 30-illu sinnilaarlugit ukioqarput, agguaqatigiissillugillu 27-inik ukioqarlutik. Nakorsaait atorlugit naartuineq nuna tamakkerlugu nalinginnaanerpaajuvoq.

Katillugit 35-it kingusissukkut naartuersinnissamut qinnuteqarput, tamarmillu assigiinngitsut tunngavialugit akuerineqarlutik. Naartunerit sivisussusaa (sap. ak.) assigiinngiaarput.

Ukiut kingulliit qulit ingerlanerini naartuersittut, ukiut akornini nikilaartarlutik, amerlaqatigiinnangajapput.

2024-imi naatsorsuineq, suliniuteqarnerup nanginnissaani ilanngunneqarsinnaasunik tikkuussivoq. Kissaatiginngisamik naartulersarnernik pitsaaliuinissaq eqqumaffiguartariaqarpoq, peruserlu ersarissiq ataatsimoortorlu, inuusuttunik arnanillu inuunermi sanngiiffeqartunik, paasissutissinneqarnikkut toqqaasinnaanissamut ikorfartuisinnaavoq.

Paasissutissat siunnersuinerlu innuttaasunut tamanut pisariitsumik pissarsiassaanissaat qulakkeertariaqarportaaq. Ilisimasani ikorfartortissamillu pissarsisinnaaneq piareerlunilu

paasilertoruminarsippat, naartunermut naartunaveersaarnermullu tunngasunik, amerlanerusut paasiniaasinnaanissamut ikiortissarsiniarsinnaanissamullu periarfissaqalissapput.

Nunatsinni Nakorsaaneqarfik/Landslægeembedet, 14.november-2025.

Tanja Andreassen / Paneeraq Noahsen